

Ханты Ясӑң

Основана
1 ноября 1957 года

09.11.2023
№21 (3633)

Арсыр мирӑт лӑхсӑңа вӑлты хӑтл пиӑа!

Вячеслав Кондин «Ёмӑң реп моньӑӑт» немпи велӑци җтум киникайл оӑӑӑӑн путӑртӑл. Л. Гурьева вӑӑӑӑ хур

Округ кӑӑӑа неӑев
увӑс районӑтн
рӑпитӑс

» 3

Лӑӑӑ мӑр яӑӑӑты
леккӑр хоп
оӑӑӑӑн вӑӑӑӑнтупсы

» 4

Аган мӑв
лавӑлман
вӑл

» 16

Арсыр вера вәндтәйтты питләт

Ши олаңан уша йис вән мирхотн, мәта ут Ас потты тыләщ 1-мит хәтлән Сургутской государственной университет хуца вәс. Щәта путәр мәнәс, муй щирн ши университет хуца Увәс мир айлат ех арсыр верәта вәндтәйтты пәта атәлт институт пүншты.

Ши вән мирхотн Сәрханл государственной университет почётной профессор хә, университет Попечительской совет кәща хуят А. Сидоров лупәс:

» Тәмхәтл мўнева и нумса юхәтты мосл – муйсәр вәндтәйтты тәхи ләщәтлўв, муйсәр верәта щәта шуши мир айлат ех вәндтәйтты питләт. Щит немасыя верәта вәндтәйтты тәхи, мосәң, тәта непекаң ех елды йилпа вәндтәйтты. Тәта тәп Югра мўвев айлат ех вәндтәйтты питләт муй па Ямал, Коми, Якутия па па увәс мўвәт эвәлт ехи иши юхәтләт.

ЮГУ хуца рәпитты экономической наукайт

доктор, профессор хә Владимир Куриков «Шуши мир эвәлт айлат ех вәндтәйтты вер» олаңан концепция поступсы хәншәс. Онлайн щирн мирхотн лупәс:

» Тәм йисн шеңк ям, хуты шуши мир айлат ех йис верәт, щит вой-хўл велпәсләты, вўды тащ лавәлтты вер, воньшумутәт па па утәт әкәтты верәт, елды тәләт. Тәп дыв рыночной экономика щирн дыв сәт-тәла верәт тәты ән хошләт, щирн ши верәта вәндтәйтты мосл.

Сургутской государственной университет ректор хә Сергей Косенок лупәс, увәс мир айлат ех йис верәт тумпи тәм

йис верәта вәндтәйтты ләңхаләт, щирн иса муй верты мосл, ләдн мўң университетэвн щимәщ институт ат тывәс.

» Ин мўнева уша верты мосл, муй арат шуши няврём округ әшколайтн вән классәтн вәндтәйтл, – лупәс С. Косенок.

Шуши мир вәндәт ех тәхи кәща хә А. Константинов лупәс, мет сыры подготовительной курсәт ләщәтты мосл, ләдн увәс мир айлат ех экзаменәт мәты пәта яма ат ләщәтсыйт, тәп ши юпийн лўвела институтн кеншәка вәндтәйтты питл.

Сәрханл хәнты ясәң дерамтты не А. Сопочина лупәс, институтн айлат

ех хәнты ясәңа вәндтәйтты иши мосл.

» Тәм университетн сәрханл хәнты ясәң дерамтты учёной кәтңән Анна Главан па Аксана Таджибова рәпитләңән, щирн дыв айлат ех рәт ясәңа вәндтәйтты веритләңән, – лупәс А. Сопочина.

Сәрханл район вәндтәйтты вер тәты департамент кәща ләңкәр не Е. Суrowцева ястәс, ләдн институтн ипўляң кәт вера вәндтәйтты мосл. Вантэ, рўщ ясәңа, рўщ литература па хәнты ясәңа па Увәс мир литература вәндтәйтты хуятәт, ләдн елды дывела кеншәк рәпата вәйтты.

Ин ши институт пүншты пәта мосты непекаң ләщәтты, вәндтәйтты ех, әшколайт етшуптәты няврёмәт кәншты питлдыйт.

Путәр хәншәс:

Людмила Гурьева

Сўс-тәл, шәкәң, тўтәт щос

Ёмвошн Ас потты тыләщ кимитмит хәтлән «Югра» немпи айкеләт әкәтты тәхийн Игорь Бозов пида вәйтантупсы вәс. Лўв Югра хуца Россия МЧС надзорной па профилактической верәт тәты тәхи кәща ләңкәр хәя вәл. Лўв путәртәс, муй вўрн тәл тәрумн вәлтты, муйсәр верәт верты, муй щира лавләсман вәлтты шәкәң тўтәт сурта ән хойты пәта. Игорь Валерьевич лупәс:

» Тәрум ищки пурая йитийн мирев вера ар пўш шәкәң тўт сурта питыйл, ар накләт щимәщ тўт верәнтыйл. Щимәщ атум статистика тәмхәтл мўң тайлўв. Мўн мўвевн тәм мәнум ол 1884 шәкәң тўт вәс, вантэвн, сыры ол киньща шимәлшәк шәкәң тўта йис. Щит 1,8% киньща шимәлшәк. Ищимурт шәкәң тўтәт – щит вера атум вер, тәм ол ши тўтәт эвәлт 35 хәннехә тўтн ёссайт па антәма йисәт, ши кўтн 21 няврём. Сыры ол киньща

щит иши шәкәң тўтәт эвәлт шимәлшәк ех антәма йис. Тәм ол ки вантты, вера ар хәннехә ар щира мәшмәлтыйлсәт, әш-кўрәт, лўв шўкәт шўкатсәт.

Кәща ләңкәр хәев ясәң щирн, 40% шәкәң тўтәт – щит тәл тәрумн, ищки тәрумн тывты тўтәт. Щәлта па елды Игорь Валерьевич путәртәс, муй вўрн ши шәкәң тўтәт тәл тәрумн тывләт. Ши тўтәт эвәлт 36% – щит хошум рўв верты сыр-сыр карты кәрәт эвәлт

тивты тўтәт, тәм йисн кашәң хотн щимәщ шўңкәт вәлләт. Ши пәта кашәң хәннехә нумәсн така хәншты мосл, ши карты кәрәт па арсыр приборәт атәлт хотн хайты ән рәхл, иса пўш семн вантман ат вәлләт. Рәпитман хайты рәхл тәп ши шўңкәт, мәта утәтн ши олаңән хәншман вәл – холодильникәт, Wi-Fi роутерәт па иши щир утәт.

Кимәт вер, муй пәта шәкәң тўтәт тывләт, щит 20% киньща аршәк тўтәт.

Ши тўтәт тывләт, хән хәннехә тўт пида юврая вәл. Мет яма вантты мосл хоңса талты верәт пәда. Уллотәтн хоңкса талты иса пўш ән рәхл, па кучумән рат хәр верты ән рәхл.

Шәкәң тўтәт тывты хәлмит пиш, щит 20%, кәр тайты хотәт хуца тывты тўтәт. Мўң хулна ар юкан кәрәң хотәт тайлўв па садоводческой товариществайт хуца иши хән ищкия йил, мир кәр тўт әлләт.

Россия МЧС хуца рәпитты ех иса пўш шәкәң тўт верәт вантман тайләт. Дыв рейдәт верәнтләт, хәннехәйт вәлтты хотәта юхи юхтыйлләт па вантләт, путәртләт, муй верты мосл.

Путәр хәншәс:

Пётр Молданов

Там юхи хашум тылшат мар Н. Комарова кэца нецев округ районат хуват яңхал. Лув вантал, муй шата тунширача лэщатман вэл, муйсар верат па тунматты мосл. Ас потты тылаш 7-мит хатлан лув Суматвош па Нуви саңхум районнан хуши вэс. Олңалн Н. Комарова Суматвош районан рэпитас, шалта Нуви саңхум воша манас.

Округ кэца нецев увас районатн рэпитас

Суматвош район

Н. Комарова Суматвош мир пида вэйтанылас па арсыр мосты верат олаңан дыв пидэла путартас. 2023-мит ол мар Суматвош районан промышленной производства верат 1,6 % нух енумсат. Ищиты малой па средней предпринимательства тахи па самозанятой хуят 20 % арат аршака йис.

Суматвошн районан пельница хот йилпатлы, ин шата иса рэпатайт 85% арат верман вэлдат. Пельницайн хот хошмалты па йиңк маы турпайт пунсыйт, камалта хот питрат па ишни лакат иса лэщатсыйт. Шата курн ан яңхты ханнехуятат нухлы па илды тэтыяты па та лифт шуңк верды. Йилпатум пельницайн рентген, физиотерапевтической тахеңан, функциональной диагностика па лаборатория хот йитат рэпитты питлат. Йилпа верты хот йитатн ван хуятат па январемат вантты па лекшитты питлайт. Ищиты шата эндоскопической хот йит, пеңк лэщатты тахи верды. Пельница ваншака версы, щит районан вэлты ханнехуятат па та ван нетупсы питл. Ищиты Лэв вошн йилуп пельница хот омасы па рэпитты питас.

Шалта Суматвошн хотат хошмалты йилуп, там йис щирн верум котельной хот омасы. Щи тахи Ас потты тылаш

15-мит хатлан рэпитты олңитл. Мултыкем шата рэпатайт иса версыйт. Ин тэп мосты непекат тунширача лэщатты мосл. Там котельная рувн 29 арат ар йитуп хот хошмалты питлы.

Шалта катра хотат эвалт йилуп хотата касалты верат олаңан путар манас. Там ол 5,6 щурас кв. метра арат йилуп хот омасы. Щит Суматвошн, Тэксн, Саранпаульн, кашаң кертан и хот омасы етшуптасы. Шалта Суматвошн ар йитуп хотат па омасыйт, кат хот еша вэл, щи етшалайт. Там ол 19 хоттед ех йилуп хотата вэлты касалсат, яң хоттед ех хулна лавалдат.

2024-мит олн Суматвошн йилуп ашкола омасы, хута 700 январем вэнлтыйлды питл. Тамхатл ашкола 10% арат етшуптасы.

Шалта Суматвошн йилуп канализация турпайт вердыйт, щит 2024-мит олн ван хатлуп тылашн омасы етшупталды. Ищиты Суматвошн йиңк сыстамтты вер йилуп щирн лэщатты мосл, лалн вошаң ханнехуятат сыстам йиңк яньщты ат веритсат. Щи вер ахтыйн кэца ех ищи рэпитлат. Па щи тумпи арсыр суртаң верат олаңан путар манас.

Нуви саңхум район

Ищи хатл Н. Комарова Нуви саңхум воша юхтас. Шата лув район

Н.В. Комарова Суматвошн

ханнехуятат пида вэйтанылас. Щи пурайн онлайн щирн район кертат эвалт мир ищи вэйтантупсы вантсат па сырсыр нуша верат олаңан путартсат.

Нуви саңхум районан мув илпи ташат нух вүты тахет вэлдат. Лыв сырсыр верат лэщатты нетлат. Нуви саңхум районан арсыр мосты верат лэщатлайт, лалн ханнехуятата яма па талаңа вэлты щир ат вэс. Щи па та районан йилуп пельница хотат омасыйт муй па вэлум утат йилпатлайт. Нуви саңхум район луваттыйн январемат хулыева ашколайн и смена щирн вэнлтыйллат. Ищиты айлат ех научной, технической и гуманитарной щирн вэнлтыйлды па та арсыр амаш верат лэщатлайт. Ищиты Нуви саңхум районан ашкола январемат па та «Движение первых» вер лэщатлы. Щит мосл, лалн

айлат хуятат мосты вера ат куншемаст.

Рэпата ан тайты муй па каншты хуят 2023-мит ол яң тылаш мар тэп 53 ханнехэ вэл, щит округ па тахет эвалт мет шимл.

«Карта развития Югры» вер щирн Нуви саңхум вошн ханнехуятат рутьщаты па спортивной верат лэщатты па та «Нуви реп» тахи версы. Там проект щирн дыв Россия луваттыйн ай вошат кутн олаң тахия питсат.

Йилуп 2024-мит олн яньщты йиңк сыстамтты вера ар эр пунды, лалн Нуви саңхум вошн вэлты ханнехуятат сыстам йиңк ат яньщсат. Ищиты вош хулэтн па район луваттыйн машинайт яңхты эшат йилпатлайт.

Па ар вер олаңан путар тасы, лалн районан вэлты мир вэлупсы тунширача па кеншака верты.

Путар ханшас:
Надежда Вах

Лўң мәр яңхты леккәр хоп олаңан вәйтантапсы

▲ Н. Ташланов

▲ «Н. Пирогов» нәмпи леккәр хоп

Тата мосванән Ёмвошн Ас потты тылащ олаң хәтәлн «Югра» нәмуп айкеләт әкәттн тәхийн «Центр профессиональной патологии» тәхи вән тохтур хә Николай Ташланов пида вәйтантапсы вәс.

Щәта лүв айкел вәс-рәс, муй щирн лыв лўң пурин округев ай вошәт хұват яңхсәт. Леккәр хопн юхан депн вәлты ай кәртәта па ай вошәта иса яңхсәт. Кондинсәта, Нуви саңхум, Сүмәтвош, Сәрханл, Манстәр, Ёмвош районәтн вәлты мир нух вантсәт.

Н. Ташланов путәртәс, муй арәт хәннәхә мәшәт ямәлтәтн юхтылдәс, кашәң хуят вантса па кәши-мәш-

дал арталәсыйт. Муй арат хәннәхә па елды вән вошәта тохтурәтн немасыя лекцитты китсыйт.

Уша йис, тәм лўң мәр араптәлн 13 щурәс мултас шуши мир әх вантса. Щәта хәннәхә ямсыева лаборатория, ультразвук, рентген щирн тәса вантсыйт. Мет яма онкология мәш вер арталәсы. Щимәщ хәйт муй неңәт, мәтайт щн мәш

вер вўша юхәтсәт, щитәт тохтурәтн немасыя вән вошәң пельница хотәта мәнты партсыйт, дәлн лыв щн мәшләл туңщираңа лекцитсыйт.

Пельница хопн мәш ямәлтн 21 леккәр рәпитләт, щит терапевт, сәм тохтур, невролог, сәм тохтур, неңәт вантты тохтур, тўр па нюл вантты леккәр, хәннәхә лыпидал, ультразвуковой щирн вантты тохтур па ай леккәр неңәт.

Елды Николай Ташланов тохтурәт рәпата олаңан айкеләт верәс. Лүв ийха юхтылум айкел әкәттн әхн иньщәссы, хән мәш ямәлтн йилуп тўтәң хоп яңхты питл. Тохтур ики путәртәс, хути щимәщ мәш верәт ямәлтн йилуп тўтәң хоп тәп товийн йиңка есәлдн па рәпитты питл. Кәт щимәщ ут кашәң тови вўш эвәлт иса яңхты па рәпитты питләңән.

Елды лүв па иньщәссы, муй арат рәпитты хуят щив па мосмитл. Николай Ташланов щиты нәхмәс:

» Вәйтлүв щн, кәт щимәщ мәшәт ямәлтн тўтәң хопәна рәпитты әх тәм-хәтл мўң тайлүв.

Итәх хәннәхуятәтн тохтур ики иньщәссы, тәм лўң мәр лавәрт муй әнтә вәс рәпитты. Юхды пелы лүв путәртәс, хути тохтурәт веритты кемн арсыр тәхета Асәв па юханәт хұват яңхсәт па ямсыева рәпитсәт. Интәм ай кәртәтн иса әнтәм пеңк тохтур, щирн йиңк хұват яңхты хопн пеңк лекцитты ям тохтурәт рәпитләт. Тәм лўң мәр лыв хуцелә ар кәртәң әх юхтылдәсәт, ямсыева лекцитсыйт.

Щәлта мирхотн Н. Ташланов иньщәсса, а муй немн йилуп леккәр хоп пунла. Лүв ястәс, ин щн тўтәң хоп нем хулна ән тайл, округ хәннәхәйт иньщәслайт, муйсәр немн пўнты, лыв пириләт.

» Тови вәнты мўң хурамәң нем пирилүв, хән товийн йилуп леккәр хопев йиңка есәлдәв, лүв нем тайты питл, – лупәс Николай Ташланов.

Путәр хәншәс:

Светлана Новыхова

www.khanty-yasang.ru

▲ «Н. Пирогов» тугәң хопн. Н. Рагимова верум хурәң

Хун мәш вер Сәрханл вошн лэщятсы

Тата мосванән Сәрханл вош пәльница хотн и 59 ола йовум неңа вевтам мезотелиома немуп хун мәш, мәта ут әтмәш иса нухды пелды пүвләс, тохтурәтн йамсыева арталасы па нух эвәтсы. Щи операция шеңк лавәртәңа абдоминальной хирургия щирн тәм йисн лүңәтды.

Щи пәта хәннехә Щи хун хуца нух пүв-лум тәхи пида тохтурәт араттелн хәт мултаскем щос арат вулкемәсәт па ищипа тәса па йамсыева щитәд айлдыева нух эвәтсәт.

Операция лэщәтум хәннехуятәт күтн арсыр вән тохтур хәйт рәпитсәт. Щит онкологәт-хирургәт:

Сергей Копейка, Алексей Аксарин, Павел Троян па анестезиолог ики Рафаэль Гайнуллин. Щи әх-лүва мәшәң тәхи эвәтты пурәйн шеңк тәса па веритты кемн йама сыр-сыр нәтупсы ай тохтур не Альфия Канипова верәс. Мосл лупты, хути тәм йисн Югра мүйев луваттын щимәш мәш вер мет олаң-әңн ймәлды.

Тохтурәт ясаң щирн, перитонеальная мезотелиома – щит хәннехә хун лыпийн әтмәш нух пүв-лум тәхи, мәта ут айн-айн айлда елды енмәл.

Щи киньца мет олаң мәшитты пурәйтн щит йамсыева ки ән арталасы па нух ән эвәтты, щит хәннехә сурма питты веритл. Тәмәш операция вер

Сәрханл вош пәльницайн рәпитты тохтурәт шеңк йама лэщәтсәт. Щи пәта мәшәң тәхел эвтум неңел 15-мит хәтәдн йамсыева юхи мәнәс.

Ин лүв реабилитация хот йита лекцитыйлды йәң-хәл, мәта тәхи хуца ищиты тохтурәтн тунщирәңа вантман елды тайды.

Мир тәдаңа вәдты щира рәпитты департамент айкел хәнты ясаңа тулмащтәс:
Владимир Носкин

Мәш ймәлды хот йит 20 ола йис

Немудты вән емаңхәтл ән пориләсы муй вән кәщайт ән па юхтыйлсәт, немудты пурәйн айкеләт лэщәтты газетәйн щи вер олаңәңн ән хәншсы. Тәп Югра мүйевн Сәрханл вош травмбольница хотн рәпитты тохтурәт хәщум олн арсыр лавәртәң верәт лекциттәл, юпийн немасыя щимәш тәхи дыв хуцела пүншсәт, хута хәннехә сыр-сыр мәш ймәлды веритл.

Ас потты тыләш олаң-мит хәтәдн 2003-мит олн Сәрханл вошәң арсыр хәннехә шүкәтум ел лүвәт лекцитты пәльница хотн щимәш атәлт тәхи етәс, хута операцияйн верум хәйт-неңәт реабилитация щирелн елды сыр-сыр мәшәң тәхиләд ймәлдылды веритләт. Хәс ол мәр юхлы пелды Югра мүйев тохтурәт ху-на ән па нәмәссәт, хути щимәш мәш ймәлды реабилитация хот йитәт кашәң операция юпийн хәннехуятәта мосты питләт, ләдн дыв йамсыева, таксәра па щомәңа елды ат йиләт. Мосәң, щи пәта тәмхәтл Россия хон пеләк луваттын вәдты пәльница хотәтн арсыр реабилитационной хот йитәт кашәң ол мәр верты вүйәнтсыйт.

Сәрханл травмбольница хотн щимәш мәшәң

хәннехуятәт лекцитты тәхи верум пурәйн ай тохтур неңа Людмила Горбунова рәпитәс.

Лүв щи хот йит кәщәел Оксана Колесник пида ийха дыв хуцела вәдты па рәпитты ай тохтур неңәт тунщирәңа арталәсәт па пирисәт. Щи вер тумпи дыв мет олаң пурәйн атәлт хот йит иса ән па тайсәт. Әхәтшәк, вантә, Оксана Колесник вән тохтурәт эвәлт па немасыя мәшитты хәя-неңәта щимәш хот айн-айн вохәс.

Людмила Викторовна Горбунова щи вер олаңәңн тәмиты путәртәс:

» Щи йис пурәйтн күш вән па ай тохтурәт тунщирәңа ән па нәмәссәт, хути кашәң хуята операция юпийн елды па йамсыева, айлдыева лүв мәшәң верләд араттелн тунматты мосл. Щи вер такды, вантә,

муй щирн ищи күрумн хәннехә тумтака йиты веритл. Кашәң щимәш хәйт муй неңәт пида йм хүв йамсыева рәпитты па вулкематы тохтурәта мосмитл, тәп щиты лүв арсыр кәши-мәш верәтн хәщуптәды.

Людмила Горбунова ясәт щирн, тәм хәс ол мәр дыв реабилитация хот йитәдә ймкем ар ух шов шәңкап кәши па сыр-сыр лавәртәң мәшәт пида хәннехуятәт вән тохтурәтн кашәң хәтл мәр китыйлсыйт. Щи пәта Сәрханл вошәң кәщайт нәмәссәт па дыв пәльницаел хот йитн «Центр нейрореабилитации и патологии речи» тәхи йилпа лэщәтсәт.

Вантә, шеңк ар мәшмәл-тылум хәннехуятәт юхи хәщум олаң пурәйн дыв хуцела иса лекцитыйлды.

Мосл лупты, хути тәм-хәтл Сәрханл вош травмбольница реабилитация немуп хот йитн араттелн 60-кем арсыр мәшәң вер лекцитты ай па вән тохтур вәл. Кашәң ол мәр щурәс мултаскем хә па не кәши-мәш щирәт дыв тунщирәңа па вещьката ймәлдыт. Лыпәт хойты тыләшн дыв Мүвтел мирәт арсыр мәшәң верәт ймәлды реабилитологәт вән мирхот Москва хон вошевн лэщәтсы.

Щи щосн Сәрханл вош травмбольница хот йитн рәпитты тохтурәт айкел тәсәт, муй щирн дыв мәшитты әхләд ар щирн мәш верләд реабилитация тәхелн тунщирәңа верләт. Мосәң, щитәд пәта ар пеләк дыв хуцела вәлум хәннехәйт тәмхәтл, иса тумтака йиләт.

Хәнты ясаңа тулмащтәс:
Владимир Енов

Сащмәлтәты әш хұват

Сүмәтвош районән васы мәнты тылащ 3-митхәтл вўш эвәлт 6-мит хәтл вәнта вәйтантупсы вәс. Тыв әкумсәт Ёмвош округ хуща вәлты ех, щи ех нявремәт пида рәпитләт, нявремәт непека вәнлталәт. Ақтупсы немл «Сащмәлтәты әш хұват» вәс.

Мет олаң пўш тәм вәйтантупсы то-вийн олңитса, карты щўңкәт мухты путәртман. Щәлта тыв арад пеләк ех па мўв сўңәт эвәлт пилтәщсәт, дыв нявремәт вәнлталәты тәхетн рәпитты мир, иса округев луват эвәлт, муниципальной мўвәт эвәлт вәлдәт.

Тәм «Сащмәлтәты әш» – щит мўң округ мўвев хуща верты пищ. Тәм вер ай кер тылащ 15-мит хәтлән олңитса, тәм «Сащмәлтәты әш» ван хәтлуп тылащ 15-мит хәтлән худәл.

Институт кәща ими Виктория Ключова ясаңн, тәмәщ региональной верәт ләщәтман тайсәт, ләдн Югра хуща нявремәт вәнлталәты ех худыева йха әкәтты па сыр-сыр верәт олаңн путәртман тәмәщ рәпата тайты мир верәт кәрша нух алумты. Ләдн няврем вәнлталәты ех пәда йм нумәсн, йм сәмн иса мир ат вантләт.

» Сүмәтвош хуща вәлты няврем вәнлталәты әш-колайт па сыр-сыр тәхет худыева тәм «Сащмәлтәты әш хұват» верәт вана вўсийт, карты щўңкәт мухты арад пеләк нумсәт мўңева китсәт, арад пеләк непекәт рәпитты верәт олаңн хәнсәт. Щәлта па щи китум непекәтн хәншум верәт мўң па щи едды карты щўңкәт мухты иса мира ванлтәсүв. Щи пәта «Банк передового педагогического опыта» версүв, мәта тәхийн кашәң хәннехә лўңәтты

▲ Нявремәт вәнлталәтләр

пищәл вәс, муй вўрн па ех рәпитләт, муйсәр йм нумәс дыв тайләт, муйсәр йм верәт версәт, – путәртәс «Образовательный центр» тәхи кәща ими Алина Кутырева.

Сүмәтвош районән няврем вәнлталәты вер мет така тайла, щи пәта тәта вәлты няврем вәнлталәты пищәт Ёмвош округевн мет ймәт.

Щи пәта тәм «Сащмәлтәты әш хұват» едды шәшумты сәхмәт пәда вән кәща ех мет ймиева вантләт. Щи олаңн путәртәс Сүмәтвош район кәща ләңкәр не Ирина Чечәткина:

» Мўң районев хуща мира ванлталәты арсыр утәт тайлўв. Сүмәтвош районән вера ар няврем вәнлталәты нумсәң ех рәпитләт, дыв әредн тәм мўвн вера ар нумсәң няврем вәнлталәтләр. Мўң муниципалитетев хуща

рәпитты ех ищи вера арсыр пищәт ванлтәсәт, муй вўрн нявремәт вәнлталәтләр тәхия хушты, муйсәр щимәщ пищәт вәлдәт.

Тәм верәт ләщәтман 132 няврем вәнлталәты ех, 328 няврем, 39 хуят щит вәнлталәтләр ех әңкет па ащәт рәпитсәт. Щи мултаса па дыведа 11 хәннехә Сүмәтвош администрация эвәлт па мира нәтты ех нәтсәт.

Вәнлталәты верәт вера ар тәхетн, арсыр хот йитәтн ванлталәсийт. Мира мет әмәщ вәс робототехника урокәта йңхты па «Юнармия» хуща вәлты ех ләщәтум верәт вантты. Тәм пўш па ванлталәсы, муй вўрн мәшәң нявремәт пида, әшды-кўрды пушхәт пида рәпитты пищәт вәлдәт.

Иса верәт етшуптум юпийн йм вўща ясаң лупман, йм нумәс китман «Сащмәлтәты әш хұват» акция Югорск вош пәда керәтса, щи вошн тәм верәт едды тәты питлдийт. Щи пәта, щи вош хуща вәлты вәнлталәты верәт тәты комитет эвәлт хәннехә Сүмәтвоша юхтәс. Лўв вантсәлә, муй вўрн тәта щи верәт мәнсәт па муй вўрн лўв вошәдн ищи тәм мосты верәт йма ләщәтты.

Сүмәтвошн верум «Сащмәлтәты әш хұват» хуща нявремәт вәнлталәты ех иса мира ванлталәсәт, муй вўрн дыв рәпитләт. Щи пәта тәмәщ тәхетн рәпитты мир пәда па ех йм сәмн, йм нумәсн вантты питләт.

Путәр хәншәс:
Пётр Молданов

Пасты кўруп па каркам неңие

Ханты не Наталья Борисовна Сопочина Сэрханл районан вэнт шушийн вэл. Ма лўв пилэла вэтаңа йисум Сэрханл район Русскинская вошн вўлең ех ёмәңхәтл пурайн. Щәта ванән вэлты вэнт шушет эвәлт юхтум ханты ех күтәлн кәссәт.

Наталья Борисовна щикәсупсийн ханты ләмәтсухәт ләмтум имет пилә сора кўрн хәхәлман кәсәс. Лўв щикәсупсийн пурайн олаңмит тәхия йис. Мосл лупты, лўв каркам не, сора кўрн хәхәлты хошл, ар пўш щимәщ кәсупсәтн нух питылдәс.

Аңкел-ащел – Екатерина Никитична па Борис Антонович Комтинңән – ищикәсупсийн вэнт кәртән вәлдәңән. Лын лапәт няврем енмәлсәңән. Иса няврем-дал, вэнт шушетн хотәң ехәлал пилә вәлдәт, вўлең ех кәсупсәтн кәсләт, кашәң ол нух питылдәт.

Наталья Русскинская вошн ашколайн вәнд-тылдәс, интернатн вәс. Лапәт класс етшуптәс, щәлта аңкелн-ащелн юхи тәсы. Щикәсупсийн олаңән лўв щиты лупәс:

» Щикәсупсийн апәлнең-дам сема питсәңән. Аңкел-ащел вўлэт лавәлсәт, щирн ма ай апәлнеңдам пилә омәссум, дывты пуньхислам, аңкел-ащелма иса верәтн нәтсум, щирн-елды вәндтылдты ән мәнсум. Аңкел-ащел лапәт няврем тәйсәңән. Ма вән упия вәсум, щирн юдн иса верәтн нәтты мосәс, пух иты енумсум. «Буран» әхәлн тўтјох, йиңк юхи тәтјәсум. «Буран» ки шўкатыл, ма сора верләм, щикәсупсийн вәра ащелн вәндтәсыюм. Ма вошн вәлты ән веритлум, вэнт кәртеммн шеңк әмәщ.

Наталья Борисовна апшидал ищикәсупсийн вэнт шушетн вўлэт лавәлман вәлдәт. Лыв Нижнесортымской па Русскинской кәртәтн вәлты вўлең ех кәсупсәтн кәсләт. Кашәң пўш нух питылдәт.

Тәм ол Русскинская кәртән кәсупсийн Денис Комтин апәлләт, вўды әхәлн мет олаңмит финиша юхтәс, лўв «Буран» әхәлн мойләсы. Кимит тәхи Леонид Комтин апәлләт, холумтәс, лўв хопәң моторн мәсы. Наталья кўрн хәхәлты имет күтн олаңмит тәхия йис. Тәмәщ каркам имет па хәйт Комтинәт хоттел, ех хуши енумсәт.

Мосл лупты, Наталья иса ханты неңәт иты арсыр ханты ләмәтсух ентты хошл. Щикәсупсийн вәра лўв айтәлн аңкелн вәндтәсы.

» Юдн вәлмемн летут кавәртлум, хотем нух лухитлум. Вантә, сыры тәта ханты мир юрн хотәтн вәсәт, вўлэт пилә лўң кәрта, тәл кәрта касәлсәт. Интәм мўң и тәхийн вәлдүв, щирн мўңева кеншәк. Юрн хотн лавәртшәк вәлты вәс. Иса хот верләм верлум па пурмәсәт ентты омәслум. Вантә, икема, нявремлама иса мосты пурмәс ентты мосл, щит ернасәт, молупшет, ухшәмәт, вейт, шанш келәт, әнтуп келәт па па арсыр пурмәсәт. Ин вән эвем ищикәсупсийн вәндтәдем, – лупәс Наталья Борисовна.

Н.Б. Сопочина эвел па пухл пилә. Н. Рагимова верум хурңән

Кәсупсийн мет олаңән Наталья Сопочина хәхәл

Лўв икел ищикәсупсийн ханты хә, вэнт кәртән енмәс, щит Юрий Алексеевич Сопочин. Ищикәсупсийн вўлең әхәлән кәсупсәтн кәсл. Лын хәлум няврем тәйләңән – кәт эви па и пух. Наталья лупәс:

» Мўң ванкўтлы аңкел-ащел хуши мойңа йңх-лўв. Вэнт кәртәв эвәлт лын хушана ветьяң километра мәнты мосл, вўды әхәлн па «Буран» әхәлн йңхлўв. Лын ищикәсупсийн мўң хушәва юхтылдәңән. Мўң күтәвн тәп ханты щирн путәртлўв. Тәп ай пухем ән ләңхәл путәртты, иса хәл, тәп ән путәртәл. Лўв

хәлум ола йис. Няврем-лўв хәт-лапәт ол вәнты вэнт кәртәвн вәлдәт, щикәсупсийн дывты Русскинская воша ашколая вәнд-тылдты тәлдүв, щәта интернатн вәлдәт. Ям, хути щәта вәндтылдман лыв рәт ясцев ән юремәл-ләт, яма путәртләт, щәта ищикәсупсийн ләмәтсухн йңхләт.

Тәмәщ ям па әмәщ ханты не пилә ма Русскинская вошн вэтаңа йисум.

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

Ай тәхет потты тылаш 27-мит хәтлән йис пурмәсәт шавиты «Торум Маа» тәхийн «Литературная гостиная «Сказки земли Югорской» вер ләщәтсы. Ши пурайн щәта Галина Ивановна Слинкина олаңән путәртсы. Г.И. Слинкина путрәт хәншты па айкеләт әкәтты хуята вәс. Лүв ар ол округ ратива хуши рәпитәс, «Архив рассказывает», «Солдатское письмо», «И вспомнила душа моя», «Сказки земли Югорской» передачайт верман вәс.

Югра мұв моньщәт

Г.И. Слинкина

Тәм вәйтәнтупсы «Торум Маа» тәхийн рәпитты не Майя Макарова тәс. Етнхота юхтум хуятәт Галина Ивановна олаңән ар йм ясаң лупсәт. Лүв рәт мұвл па рәт мирл шеңк сәмәңа тәйсәлә. Ратива хұват сырсыр әмәш путрәт па айкеләт путәртыләс. Лүв йм па нявләк түр сый тәйс. Мирн мосман тәйс, иса ративайн хәләнтсы. Хәнты Е.Д. Айпин эвәлт лүв Т.С. Чучелина олаңән уша верәс па вәтаңа йисәң. Т.С. Чучелина хәнты моньщәт моньщты не вәс. Галина Ивановна лүв эвәлтәла ар хәнты моньщ уша верәс па хәншәс. Кәт ол мәр соткем моньщ хәншәс. Па ши вүш эвәлт моньщәт пида рәпитты питәс. Лүв ши моньщәт па йис путрәт «Ленинская правда» газетая китыйлсәлә, радиа хұват лүңәтсәлә па киникайт есләс. Щиты «Олле и Гусь-богатырь», «Как мышата и лягушата внучатами стали», «Сказки земли Югорской» моньщәң киникайт етсәт.

Вәйтәнтупсыя юхтум хуятәт

«Югория» ративайн рәпитты не Оксана Мороз путәртәс, хутыса дын Г.И. Слинкина пида рәпитсәңән. Лүв нәмәлмәс:

» Ма Галина Ивановна олаңән ай пура вүш эвәлт уша версум. Ратива хұват лүв лүңәтты моньщәт хәләнтсум па түр сыйл мәнәма шеңк мәстәс. Хән «Югория» ратива тәхия

рәпитты юхәтсум па лүв пида вәтаңа йисум, неш, лүв вәндәта ювум ими вәлмәл. Ма иса нәмәссум, мәтты лүв айдат не, ши мурта щел па сыйң түр сый тәйс.

Г.И. Слинкина Виктория эвел па тәм вәйтәнтупсыя юхтыләс. Лүв әңкел олаңән путәртәс, хутыса дын әңкиел пида Таисия

Сергеевна Чучелина, Анна Митрофановна Конькова хуши яңхсәңән па моньщәт хәншсәңән. Ванкүтды лын хурәт хәншты хә Митрофан Тебетев хуши мойңа яңхийлсәңән. Хән лүв вәна йис па нявремәт лавәлтты па вәндәтты неңа рәпитты питәс, лүв ай пушхәт пида ши моньщәт хұват етнхотәт верәнтәс. Ай пушхәта ши моньщәт хәләнтты па вантты шеңк әмәш вәс.

Щәлта мойң хуятәт А.С. Кузьминайн верум ай кина вантсәт. Лүв ши кинайн Г.И. Слинкина вәлупсы па верәт олаңән путәртәс.

Ар ол вухәль ясаң пида рәпитты ученой ими Д.В. Герасимова Галина Ивановна олаңән лупәс, хути лүв йм нумәсн тәм вәйтәнтупсыя юхтәс. Лүв Галина Ивановна ратива хұват хәләнтсәлә па әхәт лүв пида вәтаңа йис. Лүв ясаңдал щирн, Г.И. Слинкина хәнты моньщәт йм, литературной ясаңа пунсәлә. Диана Васильевна тыштуман лупәс, хути нявремәт рәт ясаңа вәндәтты непекаңт тәп и непекаң Г.И. Слинкина хәншум стих вәйтәс, щит нух вантты па тунматты мосл. Ищиты мосл лүв хәнты ратива хұват путәртум путәрдәл атәлта ләщәтты, дәлн айдат ехн па ат хәләнтсыйт.

Щәлта вәйтәнтупсыя юхтум хуятәт вантсәт, хутыса нявремәт Г.И. Слинкинайн хәншум моньщәт лүңәтсәт.

ВӘЯТН ШИ ОЛҘАҢ

Г.И. Слинкина Ханты-Мансийской районән Белогорье кәртән 1945-мит одн сема питәс. Ашколайн вәндтыйлмәлн нәл класс вүш эвәлт стихәт хәншты питәс. Дәпәт классән ашкола газетая редактора йис. Яңмит классән олаңәт стихәлә А.С. Тарханова китсәлә. Ши юпийн «Хүл вәлпәсәтты ех» стихл «Ленинская правда» округ газетайн есәлсы. 1963-мит одн лүв Правдинской нефтеразведочной экспедиция рәпитты вүсы. Ши олаңәт Галина Ивановна стихәлә па лүв пида рәпитум хәннехуятәт олаңән хәншты путрәт округ газетая китты питсәлә.

1965-мит одн айдат не Тюмень воша литераторрәт пәта верум олаңәт семинара мәнәс. Щәта лүв В. Волдин, М. Шульгин, Ю. Шесталов пида вәтаңа йис.

1965-мит одн Тюменской педагогической институт филологической факультетн вәндтыйлты питәс. 1969-мит одн радиожурналиста рәпитты вүсы.

Путәр хәншәс:
Надежда Вах

Вўды давадман вэлдэт

Мәнум товийн Сәрханл районән Русскинская кәртән хәнты хә Геннадий Александрович Покачев пида вәтаңа йисум. Лўв Русскинская вош эвәлт сот верстайн вәнт шушийн хоттел, ёхлад пида вәл.

Ащел – Александр Ефимович Покачев – иши вәнт кәртән Пихтовая юхан хонәңән енмәс. Аңкел – Евдокия Фёдоровна Покачева (Русскиная). Лын нял няврем енмәлсәңән, ин вәнты вўды давадман вәлдәңән. Нявремдәл атәлт вәлдәт, иши вўды таш тайлдәт. Александр Ефимович юх эвәлт әхләт, ай хопәт тәса верл, ши тумпи па арсыр пурмәсәт верты хошл, ши верәта пухңәл вәндтәслә. Геннадий иши юх эвәлт арсыр пурмәсәт верл. Лўв ай пура олдад олаңән щиты лупәс:

» Ай пура олдам иса вәнт кәртәвн мәнсәт. Ма Русскинская вошн тәп хәт класс вәнты вәндтәйлдсум, интернатн вәсум. Айтелдн вўдыдам мосман тайлум. Щирн әшкола юпийн юхи мәнсум, вўды давадты питсум, ши тумпи вой па хўл велпәсләсум, ащема иса верәтн нәтсум. Ай пураёмн мәнәма әмәщ вәс товийн вўды әхәлдн хәтәтляты, ши пурайн лоньш йиңка йил, па вўды әхәлдн йәңхман йиңк ара рывл, мўңева, нявремәта щит әмәщ вәс.

Вәна ювмадн Геннадий Александрович ими тәс, щит Екатерина Даниловна Покачева. Пилдән нял

Г.А. Покачев Русскинская вошн вўдең ёх кәсупсийн. Н. Рагимова верум хур

Г. Покачев вўды ташл

няврем тайлдәңән. Лын атәлт вәлдәт, хәлумьяңкем вўды тайлдәт. Ащел ай пухл пида па тәхийн вәлдәт, иши вўды таш тайлдәт. Геннадий ащелн иса верәта тәса вәндтәсы, юх эвәлт арсыр утәт верты, вўды лапәтты, хирты, давадты, вой па хўл велпәсләты. Ин лўв ши верәта нявремдәл, вәндтәллә.

Мосл лупты, Геннадий айлат пура вўш эвәлт вўдең ёх кәсупсийн кәсл, ийха ки лўңатты, хәс ол мәр кашәң ол тови пурайн кәсл. Ар пўш нух питыләс.

Лыв вәнт шушел, пўңәлдн мўв илпи таш вўты ёх рәпитләт. Геннадий лупәс:

» Нефть па газ мўв илпийн кәншты па вўты ёх пида мўң кашащты непек хәншсўв. Тәта иса хәнтәт щимәщ непекәт тайлдәт. Щирн лыв мосты верәтн мўңева нәтләт, вух сухуптәләт, «Буранәт», моторәт, бензин па па мосты утәт ләтләт. Интәм вәнт кәртлўв вәнты иса машинан мәнты щир вәл. Вантә, лыв рәпатаел щирн иса тәхетн әшәт версәт, щит грунтовой, хишәң, кев

әшәт. И пеләкн, щит ям ши, мўң вош вәнты машинан сора мәнты щир тайлўв, па пеләкн – щит ям вер әнтә. Вўдылўв әшәт пелды мәнләт, итәх пурайн щих велдыт. Мўң ән вәлўв, хуйн велсыт.

Щиты вәнт кәртән Геннадий Покачев вўлэт давадман, вой па хўл велпәслуман, воньшумутәт әкәтман хоттел, ёхлад пида ши вәл. Хўл, нюхи па воньшумутәт лыв Русскинская вошн вўдең ёх әмәңхәтл пурайн мойң, ёха тыныләт. Имел хәнты ләмәтсух ёнтәл. Нявремдәл Русскинской кәртән әшколайн вәндтәйлдәт, интернатн вәлдәт, ин вән эвел Сәрханл вошн елды вәндтәйл.

Ешавәл Ас потты тәләщн Геннадий Александрович нялъяң ола йил, щирн ләңхалум лўвела хотәң ёхлад пида тәдаңа, уяңа-пищәңа, ташәңа, яма вәлты!

Путәр хәншәс:
Надежда Рагимова

▲ «Луи сам» вухаль ариты тәхи неңәт йм вўша ясаң лупләт

«Ёмвош ёх» вет ола йис

(елды путәр)

Анна Зверева (Гришкина) дапәт тәрүм, хәт тәрүм ортүм мўв Түкьякәң кәртән тәнлүп тылащ 5-митн 1970-митолн сема питәс. Апла, ширн тарүм хәннехәя йис.

Лўв ащел-әңкел Илларион Николаевич па Дарья Деомидовна (эви опращнемл Себурова) Гришкиннән нивл няврем тәйсәңән. Анна айтелдн аңкаңкел, әңкел эвәлт ими рәпата тәты вәндәс: мис пәсты, ош, амп пўн верты, вой сух тәнәлты, хурамәң ёрнасәт, щәшкан сәхәт ёнтты па па верәта.

Поднавәт кәртән әшколайн вәндтылдәс па интернатн вәс. Әшколайн Анна йма вәндтылдәс. Щи тумпи лўв духн хәтәтәлдяты вер мосман тәйс, Поднавәт кәртәң әшкола пәта кәсылдәс. Щи пурайн интәм вәтаң ими Фаина Иштимирова велщи Пулңавәт вошн культпросветучилище етшуптәс па Поднавәт кәртән якты вера вәндтәты питәс. Аня Гришкина ищи щи вера вәндтәс. Кашәң ёмәңхәтл пурайн Поднавәт па ванән вәлты кәртәтн етнхотәт альман яксәт. Ипўш Сўмәтвш район фестиваләя йңхсәт.

1988-мит олн әшкола етшуптүмәл юпийн нумсәң хәнты эвие Тюмень воша мәнәс па инженерно-строительной институтн вәндтылдты питәс. Вет ол и кем иты мәнәс. Лўв экономиста йис.

Институт етшуптүмәл юпийн А.И. Зверева арсыр тәхетн вух лўңәтты неңә рәпитәс. Анна Илларионовна вәлтад хўват хәнты арәт ариты па хурамәң якәт якты ләңхас.

2018-мит олн «Ёмвош ёх» немпи арәң-якәң тәхия вохсы. Сырыя Анна хәнты сух ән тәйс па сора ёрнас, ниры ёнтәс, хәншәң севүм вей, пос тыйс, ләлн етнхотәтн лўв юкан хәнты пурмәсәтн вәлты.

Раиса Головина (Нёмысова) айтелдн хәннехә педә сәмәң хәннехәя вәл.

Вантә, лўв айтелдн тарүм хуята енмәс, 13 ол луват пурайн шәкащты няврема хәщәс, тәп вәлүпсыйн так нумсәтн вәс – йм хәннехәя, йм әңкия, йм ай тохтура йис.

Раиса Поднавәтн сема питәс. Әңкел – Евдокия Александровна Нёмысова –

Щуйл кәрт эвәлт вәс. Ащел – Василий Афанасьевич Тарлин – Касум кәртәң ики. Ащел әнтәма йис. Щәлта Константин Константинович Кондин йивләңәлн енмәлсә. Щиты Раиса хоттел ёх хуша хәлүм няврем вәс: Анатолий па Леонид кәт яйңәл па Рая. Роман шәк юхтәс, әңкел, йивләңәл па яйңәл әнтәма йисәт.

Әшколайн вәндтылдмәлн Раиса ай тохтура йиты нумәс верәс. Нивл класс етшуптүмәл юпийн лўв Ёмвоша юхтәс, йма экзаменәт мәс па медучилайн вәндтылдты олңитәс. Непекәңә ювмәл юпийн Раиса мет сыры округ пәльницәин ай тохтура рәпитәс, щәлта 1994-мит ол вўш эвәлт водолечебницәин хәннехуятәт ймәлты питәс.

Тәм олн Раиса Васильевна рўтыщәты мәнәс. 25 ол мултас тәм хәнты ай тохтур мир сәмәңә лекщитәс. Кимит пўш икия мәнүм юпийн кәт пух Нуви тәрүма тәс. Щи тумпи шәкащты Маша эвие енмәлты вўслә. Интәм эвие вәна йис.

▲ «Хәтл» немпи театр ёх етнхота юхтылдсәт

Раиса айтелн ариты вер сәмәңә тәйл. Ая вәл-мәлн аңкел-ашел пида плашкоутн яңхман айл-тыева арийс. Ин па «Ғмвош Ғх» тәхия вән амәтн яңхәл, тәтә рәт ясаңән арийл па путәртәл.

Ираида Аксёнова Сүмәтвош район Ханкуртән сема питәс. Ин там кәрт вәлум тәхи Советской района питәс, «Ай Ләв» мүй-авәт давалды тәхийн. Хән Ираида Васильевна хәт тәдә йис, дыв хотәң Ғхдал пида Поднавәт кәрта касәлсәт, лүв щәта енмәс. Щатьщәшел Григорий Прокопьевич Смолин нарәс юхн юнтәс, хәнты арәт арийс. Щәшел Марья Ефимовна ищи арәң, неңә вәс.

Ираида Васильевна ашел – Василий Кузьмич, лүв 1936-мит олн Ай Ләвн сема питәс. Тәм вәнлдәтә ювум хәннехә вулаң дәлә пурайн енмәс. Айтелн Василий Кузьмич вантәс, муй щирн пирәщ хуятәт нарәсты юхәт верләт па щитәтн юнтләт. Щи пәтә вәлупсәл мәр лүв ям арат нарәс юх верәс. Итәх утләд катра пурмәсәт давалды хотә мойләслә, тәх нарәсты юхдал культура верәт тәты тәхия мәслә.

Ванкүтдә Ғмәңхәтләт пурайн лүв күлупа нарәсты вохды. Вәна пелка ювум икия шеңк әмәщ, хуты па хуятәт нарәс юх сыйт хәләнтты вер мосман тәйләт. Щи тумпи юхи хәщум оләтн лүв айдат Ғх па нявремәт щи нарәс юхәт верты щир ванлтәс па щитәтн юнтты вәнлдәтәс.

Мосәң, щи пәтә Ираида Аксёнова ариты-якты верә сәмәлн талды. Ғмвоша касәлды вер юпийн 2018-мит ол вүш эвәлт «Ғмвош Ғх» тәхия яңхты питәс.

2023-мит олн «Ғмвош Ғх» ариты-якты хәнты неңәт хуща **Виктория Чернова** юхтәс. Лүв йис лерләд Помут кәрт эвәлт мәнләт. Аңкаңкел-аңщәшел йистелн вүләт давалман, вой-хүл вәлпәслуман, воньщумутәт әкәтман вәсәңән. Вәлупсы хуваат дывн яң няврем енмәлсәңән. Аңкаңкел – Анастасия Ивановна Вандымова вүды сух эвәлт сәх, молщәңәт, вейт, топрәт, түйтщәңәт тәса ентәс, ипүша дон верман па арсыр вой сух тәнәлман вәс.

Аңщәшел – вүды әхәл верәс. Щимәщ не вүды әхәлн Вика пушхие аңкелн нюки хотә щи тәсы. Аңкел – Прасковья Андреевна, ар нявремәң хоттел Ғх ай апщия вәс. Сүмәтвошн вәнлтыйлмәл пурайн ашел Василий Иванович пида вәтаңә йис. Әхәтшәк пилыеңән Касума касәлсәңән, колхозн рәпитты питсәңән. Прасковья Андреевна антатр сух эвәлт миләт ентәс. Василий Иванович пиркатира вәс, колхоз пәтә хүл вәлпәсләс.

Әмәщ, кәтңән якты вер сәмәңә тәйсәңән. Якты пурайн дывн вой-хүл вер ванлдәсәңән. Щи тумпи ариты па «гитара» нарәсты юхн юнтты вер ищи яма тәйсәңән.

ЩИ пәтә Виктория Васильевна ариты-якты ищи яма хошл. Нуви сәңхум вошн вәлман «Увәс хурамәт» якәң Ғх пида арсыр Ғмәңхәтләтн мира шуши мир якәт ванлдәсәңән. Щи тумпи Виктория Чернова шүкщәты вер мосман тәйләлә. Сәк кәрәтты, хурамәт ентты, хәнты мир дәмәтсух тәса дәщәтты хошл.

Ғмвоша касәлсәс, имухты «Ғмвош Ғхә» пилтащәс.

«Хәтл» театр неңәт як якәт

Вәтаң хәнты ими Евдокия Немысова ям ясәт лупл

Вет ол мәр «Ғмвош Ғх» хуща арсыр верәт тывсәт. Щиты Людмила Зубакина (Гришкина) – Түкьякәң ими па Мария Эккерт (Молданова) – Ваньщавәт ими сыры оләтн ищиты «Ғмвош Ғх» хуща луңман вәсәт.

Щәлдәтә тәм ол «Ғмвош Ғх» хуща **Виктория Сызарова** па **Ольга Князева (Сотруева)** пилтәщәсәңән. Вән Ғх лупләт, мәтты ки, Сызаровәт йистелн Ғмәң арәт арисәт. Щирн щи рәт Ғх «ЩИ арәтә» альщәты щи питсы. Щирн Тәрум партум щирн, Виктория мет сыяңә ариты мосл!

Ольга йис лерл хәнты Сотруев рәт эвәлт йил. Щи рәт ищи тәса па хурамәңә арисәт. Щирн Ольгәя щи вер елды тәты мосл.

Тәп мет арәң па якәң неңиет ин вәнты кәт пүш дәпәт мәр округ творчества хотә ариты-якты яңхләт. «Ғмвош Ғх» неңиет В. Швецова, М. Шульгин, А. Сенгепов, З. Лозьямова, Е. Шульгина, Л. Лонгортов па па хуятәтн хәншум арәт шеңк хурамәңә ариләт.

«Ғмвош Ғх» арәң-якәң неңиет – Югра мүй «визитной карточка»! Тәм хәнты имиет вән па мосты вер верләт, хәнты мир ясәң па йис вер лерәтләт, шавиләт па елды тәләт. Вән пәмащипа нынана, сорни арәң-якәң неңиелүв!

Путәр хәншәс:
Ирина Самсонова

«Ал, юреме»

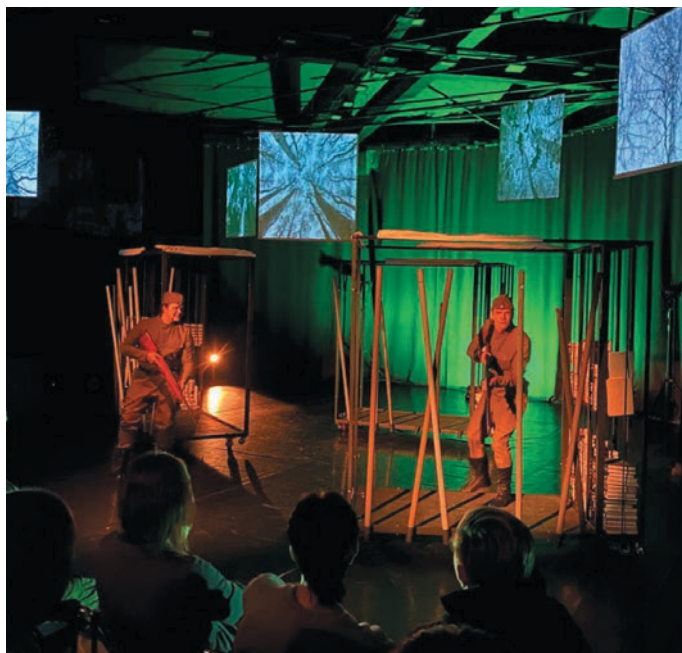
Югра-классик хуца васы мӑнты тылӑшн 15-16-мит хӑтлӑнӑн «Ал юреме» немпи етн хот ванлтӑсы. Щит мӑң мӑвев лавӑрт сурт олаӑн, Вулаӑ даль олаӑн ванлтупсы. Щи спектакль Мария Кузьминична Волдина хӑншум киника щирн верса, щи киника немл «Лыл рӑв пӑта», щӑта даль пурайн вӑлум ӗх олаӑн хӑншман вӑл.

Мария Кузьминична хӑв мӑр айкелӑт ӑкӑтты па хӑншты имия вӑс. Хӑв нӑпӑт вӑлман лӑв округев арсыр мӑв сӑнӑта йӑхӑс, арсыр мир вантӑс. Па щи ӗх олаӑн мет олаӑ газетая хӑнты ясаӑн хӑншилӑс, ин па щи ӑктум путрӑт атӑлт киника версалӑлӑ. Щи киникайл 2022-мит олн Югра кӑща премияйн мӑсы.

Щи киника Югорской университет хуца вӑнлтӑйлты айлат ӗх сӑмӑта хойс па лыв спектакль верты нумӑс пунсӑт. Проект непек «Росмолодёжь» немуп кӑсупсыйн хӑншсӑт. Щӑта нух питсӑт, щӑлтаса спектакль верты вух ӗша павӑтсӑт. Айлат ӗха вӑн хуятӑт нӗтсӑт, щит спектакль верты ӗх, режиссёр-постановщик Андрей Каширин, сценарист Татьяна Корнеева па па ӗх.

Спектакль хӑлум ийт тӑйл. Хӑлум хӑннехӑ олаӑн путӑр мӑнӑс, щи ӗх даль хӑрн дӑляссӑт па щи олаӑтн тӑта, мӑң мӑвевн дӑлясум ӗха нӗтман рӑпитсӑт.

Ма сӑмема вера хойс, хӑн айлат ӗх ма аӑщащӑм Александр Молданов дӑлын вӑлум вӑлупсы ванлтӑсӑт, щи путрӑт ма йма вӑллӑм. Александр Вӑтвошн Сӑмӑтвош (ин Нуви сӑнхум) районӑн сема питӑс. 17 мултас ола йӑвмалн лӑв дӑлясты тӑхия щи вохса, щи олаӑтн ӑшколайтн нявремӑт даль верӑта вӑнлтӑсыит.

▲ Айлат ӗх етн хотн. П. Молданов верум хур

Аӑщащӑм 22-мит Запасной стрелковой полка китса, щӑта васы мӑнты тылӑшн 1944-мит олн Даль присяга верӑс. Щӑлта даль хӑра щи китса. Александр Иванович 253-мит стрелковой полк хуци 85-мит Гвардейской стрелковой дивизияйн, Ленинградской фронтӑн па 2-мит Прибалтийской фронтӑн дӑлясӑс. Ай кер тылӑшн 1945-мит олн лӑв мӑшмӑлса. Щи пӑта хӑв мӑр эвакогоспитальн вӑс, щӑта вӑлмалн дӑлын нух питум хӑтла щи йис. Щӑта щи вӑн амӑтты рӑвн юхӑтса. Даль эвӑлт юхӑтма лӑ юпийн вӑлмал нӑпӑт иса пӑш дӑлясум дӑхӑслад нумӑсн тӑйсӑлӑ.

Югорской университет студентӑт тӑм спектакль вермелн мет олаӑ пӑш дыв сцена ятсӑт. Хӑва

хӑшум нӑптӑт, хӑвн вӑлум верӑт лыв сӑмӑл, лыпи нумӑслад мухты тӑмхӑтл вӑнта юхӑтсӑт. Щи мурт лыв йма юнтсӑт. Лывела Мария Кузьминична пила вӑйтӑнтӑйлты па путӑртты вера ӑмӑщ вӑс. Щи спектаклян и эвие Ксения Кабанова хӑнты ясаӑн вера йма арийс, мӑнӑма ӑмӑщ вӑс лӑвты хӑлӑнтты. Лӑвела щи арӑт вӑнлтӑты Т.А. Молданова нӗтӑс, щит Александр Иванович эви.

Югра кӑща лӑнӑкӑр нӗ Елена Витальевна Шумакова ясаӑн:

» *Мет атум вер, хӑн хӑннехӑйт сӑмӑл пелка катӑлман кӑш тӑйлӑт, тӑп лывела немӑлт ӑн кӑл, щи пӑта шӑк нӑптӑт лыв юремӑлӑт, лавӑрт сурт эвӑлт нух питты нӗтум*

ӗх юремӑлӑт, щи пӑта па мӑвев-йиӑкев вана ӑн тӑйлӑл, сӑмӑл лӑп потлайт. Тӑмӑщ проектӑт вера нӗтлӑт мӑнум верӑт нӑмман тӑйты. Мӑңева йма кӑл, муй вӑрн вӑнлтӑйлты айлат ӗхлӑв рӑпетицияйт мухты хӑв мӑр рӑпитум юпийн тӑм ванлтупсы вӑнта юхӑтмелн нур пасыр ӗха йисӑт. Спектакль верум мӑр дыв щи даль пура вӑлупсыйн вӑсӑт, щи верӑт нумӑс мухты, сӑмӑт мухты лыпия хойсӑт, тӑм спектакль мӑңева щитӑт йма кӑллӑт. Шӑк верӑт, шӑк нумсӑт лыв мӑңева вера йма ванлтӑсӑт. Па мет йм ясаӑн ма Мария Кузьминична Волдина луплум, лӑв тӑмхӑтл вӑнта щи шӑкӑн ол верӑт тӑслӑ.

Мария Кузьминична ищи спектакль хуца вӑс:

» *Ма сӑмӑл иса сӑм йиӑкӑн лӑп мӑнсайт. Щит и щирн шӑкӑн верӑт пӑта, кимӑт щирн па амтум рӑвемн. Тӑм лампа айлат ӗх спектакль верты вӑянтсӑт, щи пӑта даль пура верӑт лыв нумӑсладн елды вӑлты щи питлӑт. Щи лавӑрт сурт верӑт нумӑсн вана тӑйты мосл, щи шӑк сурта ӑн питты пӑта. Мӑнӑма ӑмӑщ вӑс вантты айлат ӗх пела, щи мурт лыв йма юнтсӑт.*

Андрей Каширин лупӑс:

» *Тӑм спектакль мӑң па вошӑтн ищи ванлтӑты питлӑв. Щит Нефтеюганск, Лянтор, Сӑрханл, Нижневартовск. Айлат ӗхдам лавӑллӑт щи хӑтлӑт па вера лӑнхӑлӑт йма щи верӑт юнтты.*

Путӑр хӑншӑс:
Пётр Молданов

Антон Чехов ханшум путрэт хуваат етнхот

Васы мӑнты тылӑщн Ёмвошн «Хӑтл» немпи хӑнты-вухаль мирӑӑн театр ёх «Чехов. Трагикомические истории» немуп етнхот альсӑт. Щит А.П. Чехов ханшум хӑлум путӑрдал «Мойпӑр» (1888-мит олн ханшум ут), «Предложение» (1888-мит олн ханшум ут) па «Юбилей» (1885-мит олн ханшум ут) хуваат етнхот вӑс.

Тӑм етнхот верты режиссёр хӑ Леонид Архипов ястӑс:

» Рӑщ писатель хӑ Антон Павлович Чехов 1860-1904-мит олӑтн вӑс, тӑп хӑннехуятӑт вӑлупсы олӑӑӑӑн щиты хӑншӑс, мӑтты ки, щит мӑӑ пураевн вӑл. Нынана, етнхот вантты ёха эмща йил, хутыса щипурайн вӑлум ёх мӑӑ итӑва путӑртлӑт. Чехов вӑлупсӑл хуваат ӑл хӑннехуятӑт пелы тӑса вантӑс, муйсӑр ущхӑль верӑт дыв вӑлупсӑлн вӑлӑлӑт.

Мосл лупты, хӑнты-вухаль мирӑӑн театр ёх велщи рӑщ писатель хӑ путӑр хуваат етнхот версӑт. Вантӑ, Антон Павлович Чехов – щит театр па кина верты режиссёрӑт пӑта мет мосты писатель хӑ, лӑв путӑрдал хуваат хӑннехӑ вӑлупсы верӑт олӑӑӑӑн хӑншман вӑл.

«Чехов. Трагикомические истории» етнхот вант-мемн ма уша версум, муй щирн режиссёр хӑ па актёрӑт кӑтӑлн тӑса па и нумӑсн рӑпитсӑт. Итӑх кӑм щит вант-мемн па нӑмӑссум, мӑтты ки, ма Чехов иты хӑннехӑ вӑлупсы пелы вантлум.

«Мойпӑр» етнхотн Татьяна Фоминых тӑса Елена Попова иты юнтӑс.

Лӑв икел тӑп ӑнтӑма йис, тыштуман щипомӑсл. Лука лакей (Сергей Салтанов) щикӑш лупл, елды вӑлты мосл, тӑп лӑв ӑн хӑллӑлӑ. Роман щурас хӑ Григорий Смирнов (Вадим Важенин) юхӑтл па лӑв эвӑлтӑла така хӑнты икелн миюм вух вохл. Лупл, тӑп щипурайн юхи мӑндум, хӑн вухдам ёша вӑлдум. Е.Попова щикӑш ястӑл, хуты вух мӑты ӑн веритл. Кӑтӑнӑн лӑвӑтман роман сӑма рӑхсӑӑн. Мойӑ хӑ Елена Попова мӑслтӑслӑ. Щиты «Мойпӑр» етнхот сухнӑс.

Декораторӑт имухты сораӑк пасыра хот йит версӑт па «Предложение» етнхот олӑнтсы. 35 ол луват щурас хӑ Иван Ломов (Олег Тарлин) нумса юхтӑс – имӑна йиты. Щирн лӑпн вӑлты щурас хӑ Степана Чубукова мойӑна юхӑтмӑлн лупӑс, Наталья эвел сӑма рӑхл – имия вохты лӑӑӑӑл. Наталья эви па лӑв ащел щикӑш сӑмӑӑ хуятӑӑн, тӑп щипура вӑнты, хӑн мойӑ хӑ дын кӑтӑнӑн вӑлты мӑв ортты ӑн питӑс. Лӑвӑтман мойӑ хӑким вущӑсӑсы. Хӑн Наталья эви уша версӑлӑ, муй пӑта Иван хӑ юхтылӑс, имухты керлӑты партсӑлӑ. Иван юхӑтмӑлн имухты Наталья эви пӑла омсӑс, Степан Чубуков дынана перна пос пунман лупӑс: «Ийха и нумӑсн, и ёшн вӑлатн!»

«Предложение» путӑр хуваат етнхот вантӑды. Л. Гурьева верум хур

«Юбилей» немпи етнхот банк кӑща хӑ хот йитн олӑнтсы. Щӑта тынӑӑн пурмӑсӑт кӑтн вух лӑӑӑӑтты пирӑщ хӑ Кузьма Хирин (Сергей Салтанов) тыштуман тывелт-тухелт шӑшл. Роман хот йита сыяӑна банк кӑща хӑ Андрей Шипучин (Иван Гындыбин) «Не будь я Шипучий!» ӑвман луӑс. Тӑм банк 15 ол постуман щирн вӑн ёмӑӑӑӑтл лӑщӑтсы. Роман кӑща хӑ Татьяна (Марина Сенгепова) имел юхтӑс па сора-сора путӑртты питӑс, муй щирн мойӑна ӑӑкел хуца ӑӑӑӑс. Шипучин вӑн кӑщӑйт давӑс, щирн имел па хот йита воштӑлӑ. Лӑв йилпа луӑс па елды путрӑл тӑслӑ.

Щӑлта банка Настасья Мерчуткина (Татьяна Огнева) пирӑщ ими вух вохты юхтӑс. Щипура кӑща хӑ

эвӑлт вух вохл, лӑв юхды лӑвела лупл: «Нынана па тӑхия ӑӑӑӑтты мосл», тӑп пирӑщ ими ӑн хӑлӑнтӑл, ӑвл. ӑвман дын вух лӑӑӑӑтты хӑя отчӑт непек хӑншты турастӑлӑӑн...

Актёрӑт шӑӑк ӑма юнтсӑт, етнхот вантты ёх хува ёш пӑтӑт сӑӑсӑт. Режиссёр хӑ па юнтты ёха вӑн пӑмӑщипа луплӑв – нын шӑӑк ӑма юнтсӑты! Антонӑн Чеховн хӑншум путрӑт йилуп щирн вантсӑв, вантӑ, хӑннехӑ вӑлупсы иса пурайн и хурасупа. Тӑм хӑлум путӑр хуваат етнхот вант-мемн мӑӑ уша версӑв, муй тӑм вӑлупсӑйн мет тынӑӑ – уй муй тӑщ, муй эвӑлт хӑннехӑ ӑма йил па па верӑт олӑӑӑӑн.

Путӑр хӑншӑс:
Людмила Гурьева

Полнавът ашколайн рэпитты ёх олаңан

ты кәсупсэти кәсләт. Там лўңан «Нявремәт – Югра мўв вәнт лавалты хуятәт» немпи XXI-мит сләт хуца мўң лесничестваев нух питәс.

Екатерина Васильевна Литюшкина – дефектолог вәл. 47 ол нявремәт вәндтәл, щит эвәлт 30 ол мўң ашколаевн рәпитл. Ям рәпата пәта «Россия мўвев вәндтәты вер хўват почётной рәпатнек» мевл, пос тәйл.

Лариса Ришатовна Хусаинова – рўщ ясаңа вәндтәты не. Тәнял, лўв вәндтум эвел Оля Хорошева «Ёмаң Богородица тәрум хот» немпи путәр хәншәс, Казань вошн вән мирхотн лўңатсәлзә па нух питәс.

Анастасия Евгеньевна Вахат – кәща ләңкәр не, хәнты ясаңа вәндтәты не, «Хәнты ясаң. 4 класс» непек хәншәс. Рәт ясаңа вәндтәты ёх кўтн кәсупсэти нух питылдәс.

Лариса Борисовна Хакимова – рўщ ясаңа вәндтәты не. Лўв Богдана Пермякова «Сейте разумное, доброе, вечное!» ям путәр хәншты нәтәс па щит пух Москва хон вошн Россия мўвтел мир кәсупсийн нух питәс.

Яна Михайловна Лузянина – па хон пеләк английской ясаңа вәндтәты не, лўв щит ясаңа тәса вәндтәты пәта поступсы хәншәс. Там олн округ вәндтәты ёх кәсупсийн нух питәс.

Ешәк вәндтәты ёхлўв, вән пәмәщипа нын рәпатайлән пәта! Мўң нын эвәлтана вәндтәйлдўв, нумсәна йилўв па вәйтлўв, муй щирн елды Россия мўвева унтас тўвман вәлды па рәпитты питлўв!

Путәр хәншәс: *Полнавът вошн 9-мит классән вәндтәйлдты эви Анастасия Афанасьева*

▲ А.Г.Лузянин физика урок пурайн

▲ М.А.Голикова «День Земли» урок пурайн

Ма кәт ол Полнавът ашколайн вәндтәйлдум, тәп нәмәслум, мәтты ки, ма 1-мит класс вўш эвәлт тәта вәндтәйлдты питсум. Кәт ол мәр ма пиләма вәндтәйлдты эвет-пухәт, вәндтәты ёх ма пәтема рәт ёх иты йисәт. Мәнум тыләщн вәндтәты ёх хәтл, вәс, щит пурайн мўң ашколаевн «Учителями славится Россия» вер ләщәтсы. Ин ма Иван Федотович Пермяков немпи ашколаев па вәндтәты ёхлўв олаңан хәншты вўтцийлдум.

Мўң ашколаевн 27 вәндтәты хуят рәпитл. 2008-мит ол вўш эвәлт **Алексей Григорьевич Лузянин** кәщя вәл, щит тумпи физика урок тәл. Юхи хәшум олаңн щимәщ кәсупсэти нух питсўв:

◆ мўң ашколаев Ю.Н. Шесталов немпи округ кәща не премия лауреата йис;

◆ «Образовательная организация XXI века. Лига лидеров – 2022» немпи Россия мўвтел мир кәсупсийн «Лучшая национальная школа» нем хәлумсўв;

◆ «Юрий Вәлла немпи вўт кәртәң ашкола-сад» немпи округ кәсупсийн нух питсўв;

◆ шуши мир йис вәлуп-

сы па рәт ясаңәт лавалты кәсупсэти нух питсўв.

Мўң ашколаевн ям вәндтәты ёх рәпитләт, ин дыв олаңелн хәншлум.

Екатерина Николаевна Филоненко – математика па информатика урокәңн тәты не. Лўв 16 ол «Открытый молодежный университет» тәхи ёх пилә рәпитл па дыв «Ашкола университет» поступсәл хўват мўң 90 нявремлўв вәндтәс. Там поступсы щирн 42 вера: программиста, графической дизайнера, IT-технология па па верәта вәндтәйлдты рәхл. Щит поступсы хўват мўң нявремлўв Московской педагогической университетн ләщәтты «Мир хәнши» олимпиадайн кәсман нух питләт. Щит

тумпи Радужной вошәң компьютерной ашколайн ләщәтты «Рисуем, программируя» немпи кәсупсийн нух питләт.

Валентина Константиновна Бешкильцева – 37 ол ай нявремәт вәндтәл, щит эвәлт 33 ол мўң ашколаевн рәпитл. Ям рәпата пәта тәнял, Россия мўвев Просвещения Министрства эвәлт Почётной грамота непек еша холумтәс.

Наталья Валерьевна Петрова – ай нявремәт вәндтәты не. Лўв там йис щирн вәндтәты вер хўват поступсы хәншәс па щит хўват рәпитл.

Мария Александровна Голикова – ая нявремәт вәндтәты не. 2018-мит ол вўш эвәлт «БЛюМ» немпи вәнт лавалты вер тәл. Лўв унтасәлн мўң нявремлўв вәнтәт лавал-

Мари мир йис вәлупсы лавәлты тәхи

Ям арат ол юхлы финно-угорской айкеләт әкәтты ех пида Мари Эл мұв Козьмодемьянск воша йәңхемн ма горной мари мир йис вәлупсы лавәлты тәхийн вәсум. Щив Горномарийской драматической театрән юнтты ех вохсыйт. Мўңева, мойң еха, щи тәхи олаңән ай тәсы. Щәлта тәм хурамәң тәхийн артистәт пида хурәт вўсўв.

Козьмодемьянск вош Волга ас хонәңән омәсл. Хәнты казанской хәтань мир пида даль эвәлт Иван Грозный хон ики Москва воша керлуман щитәхийн рўтьщәс. Щи тәхи лўвела шеңк мәстәс, щирн 1583-мит олн щәта вош омәсты олаңән партупсы хәншәс па Козьма па Дамиан мир лекщитты ёмәң яйңән немңәнән пунты.

Йистелн Козьмодемьянск вошн па ванән вәлты кәртәтн горной мари мир вәс, щирн тәм мўв КПСС райком олаңмит секретарь хә В.И. Романов 1977-мит олн музей верты олаңән нумәс верәс па немасыя партупсийн еш

посл пунсәлэ. 1983-мит олн лўңән Козьмодемьянск вош 400 ол постум пурайн мари мир кәртиты музей щи тывәс. В.И. Романов немн пунсы.

Щәта вет гектар мўв луваттыйн арсыр хотәт, хот пўңәлн вәлты ай хотәт, ампарәт, хот пурмәсәт, 7 000 мултас мари мир ан-сәнәт, ләмәтсухәт, мўв хәри рәпатайт тәты пурмәсәт, вой-хўл велпәс пурмәсәт, нарәс юхәт па па утәт әкәтман вәлдәт.

Щи мари мир кәрта луңмемн имухты мельница хот шиваләсум. Вантэ, йистелн мари мир нянь турн енмәлсәт, щирн лант верты пәта щимәщ хот омәссы. Щи тумпи

▲ Актёр хә Николай Зубков йиңк әмәрти тәхи пўңәлн долъ

мари мир картәт лултәты вер тәйләт, щирн кашәң кәртән немасыя кузница тәхи вәс. Тәта ищи щимәщ ут вәл. Щи мир йис пура вўш эвәлт юх нўвәт эвәлт арсыр хурамәң пурмәсәт сәвсәт, щитәт ищи адьман вәсәт.

Вәлты хота луңмемн щәта лән эвәлт щәшкан верты пурмәсәт, пўн верты ут, онтуп па па ичимәщ утәт шиваләсум. Тәм йисн мари мир щи вер дьлнуп-тәлдәт. Горномарийской драмтеатр артистәт мари

мир эвәлт, щирн дыв рәт мирел хурамәң ләмәтсухәт ләмәтсәт па мўң хурамәң хурәт вўсўв.

Музей хуща рәпитты ех лупсәт, юхи хәщум олаңн горной мари мир йис рәтләл олаңән уша верты питсәт, щирн ванкўтлы тыв юхәтләт па арсыр верәт олаңән иньщәслдәт.

Ванкўтлы музей рәпатнекәт Козьмодемьянск вош пўңәлн кәртәт хўват йәңхийлләт, горной мари мир йис вәлупсы олаңән йис путрәт, моньщәт, арәт нух хәншләт, катра пурмәсәт әкәтләт, щитәт ям-сыева нух вантман лерамтләт па научной непекәт хәншләт.

Итәх пурайн тыв телевидение ех юхтыйлләт па мари мир олаңән арсыр кинайт хәншләт. Тәта арсыр научной мирхотәт ләщәтлыйт. Щи тумпи музей рәпатнекәт вошәң мир па нявремәт мари мир рәт ясәңа па йис верәта вәнләләт.

Козьмодемьянск вошәң мир тәм мари мир кәртиты музей сәмәңа тәйләт, щирн 2019-мит олн музей рәпатнекәт пида и әшн тәм кәрт ийдпәтсәт.

▲ Актриса Ольга Искокина онтуп тейл

▲ Горномарийской драмтеатрән юнтты ех нянь верты тәхи пўңәлн

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

Аган мўв давалман вэл

*Тата вэнтат әңхән авләт,
Ма едлемн тови вэнт,
Вантлум шивелт, юхәт вәнәт,
Еша хәщ дыв пәлңа хойләт.
Епләң епәл күш яньщлүм,
Лодь нохәр юх вәльняя вән молщәңән,
Сүмәт юх пелы щикем вантлүм,
Эвийн лодь, лыпәт йи русы.
Тәмәщ вэнт нәң әнт па вәйтләң,
Щикем вантлүм, күш енумсум вэнтән,
Каркам хәнты әш шуши вантәләң,
Щит мәды, әхиет, мўң хотлүв лодьләт.*

**Микуль
Шульгин**

▲ В.А. Куликов. И. Самсонова верум хур

Вэнт оләңән щимәщ хурамәң, ясңәт хәнты мир поэт Микуль Шульгин хәншәс. Вэнтат давалты хуят – щит айтелдн мўвев-йиңкев сәмәңа тайты хәннехә. Тәп щи мосты вер ванән тайты әх щи рәпата хәрщия тәләт.

Кашәң олд лыпәт хойты тыләщн Ёмвошн «Югорский лесной форум» немпи вән мирхот ләщәтлди. Тыв Югра мўв арсыр вошәт эвәлт вэнтат давалты әх әктәщийлдәт. Ийха әкмум кәщайт күтәлдн вэнт верәт оләңән путәртләд, сыр-сыр нўшайт, давәрт суртәт, түтн питты вер, юхәт омәсты па па вэнт верәт оләңән ясәң тәләт.

Щәлта Югра мўв арсыр лесничестваит рәпатайла оләңән ванлтупсәт ләщәтләд. Камн вэнтәтн түт хәрәтты кәпәрты әхләт ванлтәләд, ай юхиет омәсләт.

Тәм пўш щимәщ ванлтупсы хуват яңхемн ма Нижневартонской мўв «Аганской лесничества» кәщә хә В.А. Куликов пида вәтаңа йисум. Лүв мәнәма

айкел тәс, хуты «Аганской лесничества» хәдүм ищимәщ тәхи луңман вәл. Щит Новоаганской, Радужной па Колек-Еганской тәхет.

Верста щирн лўңәтты ки, «Аганской лесничества» 3 136 924 га арат питл. Щирн рәхл лупты, хуты округ луваттыин дыв вэнт хәрләд лапәтмит тәхия хәншлдыйт.

2011-мит олд вўш эвәлт па тәм хәтл вэнта «Аганской лесничества» кәщәя В. Куликов пирисы.

Тәм хәннехә 1965-мит олд тови пура олңитум хәтләң Талицкой мўв Калачики кәртән сема питәс. Уральской государственной лесотехнической университет етшуптәс.

1991-мит олд Владимир айлат хә Радужнинской

лесничества Мегионской леспромхоза рәпитты юхтәс. Сырыя вэнтат вантты хуята вәс. Щәлта мастера верса. Әхәтшәк инспектора павәтсы. 2011-мит олд Владимир Анатольевич «Аганской лесничества» кәщәя йис.

В. Куликов ясңәд щирн, дыв рәпатаел – мет вулаң вер, щит мўв-авәт давалман па вантман тайты, ай юхиет омәсты, ләлдн елды вәлды ай әхлүва мўвиевн мет сәмәңа вәлды вәс.

Мәнәма әмәщ вәс тәм вер оләңән хәләнтты. Кәщәев лупәс, хуты дыв лесничестваел мет увәс-хәтл етты пеләкн, щит нәрүм мўв питәрн вәл. Щәта хәтл юхи хәщүм артән хошма йил.

Лүв нәхман ястәл:

» *Интәм ма Ёмвоша юхәтсум. Мәнәма тата щи мурт рўвән, нюр йиңка йисум. Мўң хущева Аган мўва доньщәң потум щи юхтәс. Вантә, тәрмев хәдүм лапәт араттыя нын тәрүм эвәлт пасыр. Тови-*

лўң пураин па нын хущева вэнтат вера түтн ёссыйт, мўң хущева па хулна доньщәң мўв.

Ийха лўңәтты ки, Аганской вэнтат давалман тайты тәхийн 25 хәннехә рәпитл. Увәс мирлүв пида рәпата тәты щира ищиты немасыя мўв-авәт давалты хуят вәл. Щи пәта мулты нўша вер тывл ки, сырыя немасыя павтум вэнтат вантман тайты хә нәтты юхәтл.

«Аганской лесничества» тәхи әх вәйтантупсыя арсыр тулхәт па воньшумутәт тәсәт. Кәщәев ясңәт щирн, дыв вэнтәтн щи арат тулхәт әкәтты рәхл, хуты дыв щи тулхәт арсыр консервая верләт. Яна па, вантмемн, щи мурт хурамәң ай панкайт тынесты ванлтупсыя тәсыйт: «маслята», «опята», «лисички», нуви тулхәт па па тулхәт хурамәңа панкайя пунман вәлдәт.

Путәр хәншәс:
Ирина Самсонова

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№21 (3633), 09.11.2023

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция

Директор, главный редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.

Заказ **5393**

Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикации
не обязательно отражает
точку зрения редакции.